

Nowy wósadnik

Serbske cerkwine powěsći za łužyske wósady

Wendisches Kirchenblatt

apryl 2021

cerkwja w Kórjenju

predikant Manfred Hermaš

Górjejstawanje njewupadnjo

Jatšy 2021 su byli hynakše, dokulaž smy koronawirusa dla musali wótstawk mjazy sobu žaržaš. A dokulaž su to njewšedne jatšy byli, bužomy se hyšći dłužko na nje dopominaš. Ale tšošku jo to było ako na ceło přědnem swěženju jatš. Tegdy stej teke jano dvě žeńskej, Marija z Magdale a Marija, k Jezusowemu rowoju šlej. Wó přědnem swěženju jatš se wósebnje dla tog powěda, dokulaž bólostna smjerš, samota a prozny row njejsu kóńc teje stawizny. A teke w lěše 2021 nažeju mamy: Póstajony wótstawk ga změjo něga swój kóńc.

A gaž to tak bužo, pótom móžomy pšawje swěšiš! Swěžeń, kótaryž jo gódny wónego žiwa, kenž jo se tegdy k jatšam stał. Zawěsće, jatšy lětosu su byli hynakše. Ale górjejstawanje weto njejo wupadnuło. Rowno tak, ako wje-

le drugogo njewupadnjo: Telefonaty a wšakoraka pomoc, słyńco, kenž nam swěši, a kwišejuce wišniny, módlenje a nažeja. Teke to wšo njewupadnjo, ale jo lětosu jano hynakše.

Přědne jatšy luže až do žinsajšnego dnja pšeměnjaju a nam su pšecej zasej znowa pšicyna za nažeje.

Daš, až nas a naš swět teke lětosu pšeměnjaju.

(Markus 16,1-8)

Ze zběrki jatšownych jajow w slěpjańskem kulturnem centrumje

Jezus jo wujadnanje za naše grěchy

Paulus groni w lisće na Roma-
rjow: „Chto kšěł zatamaš? Je-
zus Kristus jo tu ...” Jo, pšecej
zasej smy na wódawanje grěchow po-
kazane. Tak wóstawa naša misija na
zemi pšecej na zachopjeńku: Mamy
w rěcy luži powědaš, mamy gójs, na-
twariš, se z tymi wjaseliš, kenž
se wjasele, płakaš z tymi, kenž
płacu, mamy zło z dobrym
pšewinuš a wósebnje: Mamy
wó Kristusu powědaš. Pšetož
Kristus jo wujadnanje za naše
grěchy, ale nic jano za naše,
ale za grěchy cełego swěta. A
toš smy žěkowne, až wšykne
gromaže mamy perspektiwu!

predikant Manfred Hermaš
z Rownego, pšedsedař Serbskeje
pširady ewangelskeje cerkwje

Hartmut S. Leipner

Wót junija 2018 se žělitej Katharina Köhlerowa a Ingolf Kšenka jaden bětyl farašského městna za serbske dušepastyřstwo a se procujotej wó woplěwanje serbskeje rěcy w cerkwi.

Wobej dušepastyřa, kupka Serbska namša a Spěchowawške towaristwo za serbsku rěc w cerkwi z. t. žělaju wusko gromadu. Pandemije korony dla njejo se mógała łońsku nazymu pšewjasć lětna głowna zgromažina spěchowawškego towaristwa, a teke nic lětosy we februarje.

Co jo se ioni w cerkwinem žywjenju wšykno tšojšo? How jo krotki pšeglěd.

Pšedsedařstwo Spěchowawškego towaristwa a kupka Serbska namša stej ioni se zachopiłej želaš w Serbskem wósadnem zmakanišću w Chmjelowje. Bóžko hyšći njejo se mógało toš ten centrum serbskeje wósadny zjawnje pšedstajiš. Lěcrownož jo korona teke serbske cerkwine žywjenje kradu pšěžowała a ceły řed namšow, zmakanjow a pšednoskow jo wupadnuł, su fararje a wósadne pytali za nowymi drogami statkowanja.

Łoni smy pšewjadli 12 serbskich abo serbsko-nimskich namšow. Nowość su pši tom byli 3 namše online pandemije dla. Dogromady smy 1.310 namšarjow zlicyli. Na wjele namšach su serbske módlitwy abo kjarliže napšasowane. Serbske elementy su na pšikład pódla byli 21. junija, gaž stej našej wikarja na mšy w Kórjenju pšedstajiłej swój wósadny projekt.

Farařka Köhlerowa pšiwzejo do kuždeje namše serbske słowa ako gronko tyženja, serbski halelujawerš abo serbsku sadu we informacijach za wósadu. W cerkwjach dešańskeje wósady spiwaju tradicionelnje ku gódam, na šichy pětka a jatšownicu serbske kjarliže.

Lěto jo se zachopiło z nimsko-serbskeju muzikaliskeju namšu w žylojskej cerkwi. We februarje su se janšojske wósadne wupórali z fararjom Kšenku na studijny zajězd do Israela.

Šichy cas jo korona ceło pšěžowała. Předny raz smy se wopytowali we wideowych prezentacijach, tak ako wót wikarowu Tobi-

asa Pawoła Jachmanna a Simona Klaasa na bałabnicu. Bałabnicu, 05.04.2020, su w Dešnjy wuspiwali z wótstawkom tši žeńske ze dweju familijowu stare serbske kjarliže. Howacej jo to było napšawdu šicho na drogach, a předny raz smy mógali zacuwaš, kak gnujuce něga raz spiwanje jo było.

Tradicionelna jatšowna namša njejo mógła se wótměš. Łoni jo była nagrawana w Janšojcach, zož jo wustupił spiwawški duet z nowym spiwom „Ty wugłaziš žwały“. Smy wopytali namakaš za kuždu nježelu drugi pšistup: Na pšikład nimsko-serbska nabóžnina na matych jatšach jo była ze serbskeju basnju.

Gaž jo korona pópušćiła, smy se zmakali w nejmjeńšej cerkwi cerkwinego wokrejsa w Gołbinje na kombiněrowanu prezencnu a online namšu.

Swětrownu namšu w Turjeju smy směli pšewjasć. A naspomnješ by dejali nimsko-serbsku namšu z dupjenim w Mósće, 10lětny jubilej zwónowego torma w Barbuće z jatšownymi spiwačkami abo wobspomnješe slědnego serbskego fararja Běgarja z namšu we Wětošowje.

Teke žedne nimske wósady su serbskej rěcy napšešiwu wótwrjone. Wjele wósadow w Dolnej Łužicy se napšašuju pla serbskeju dušepastyrowu za pódpěru serbskich pšinoskow. Ale wónej stej rownocasnje wósadneje fararja, a jo šěžko, žycenja za serbskimi namšami dopońiš, dokulaž to zrownju wóznamjenijo, zastupnika za namšu w domacnej wósaze namakaš. Teke cesnoamtske procowanja cłonkow žěłoweje kupki Serbska namša su wobgranicowane. Dla tog juž dłuško wobstoj pominanje našogo Spěchowanskego towaristwa na pówušenje póžěla městna za serbske dušepastyřstwo. Wušej togo by było řednje, gaby mókali dalšnych lektorow dobydnuš.

Wósebnje serbski raz zakopowanja w casu pandemije šerpi. Ze 14 zamřetych wósadnych janšojškeje wósady su jano jadnomu serbski kjarliž wuspiwali, a to jano pó wuraznem procowanju fararja Kšenki, wón powěži jo.

Fararja na wuměńku Helmut Hupac a Cyril Pjeh stej w Barlinju zamřetego Měta Pernaka pšewažecy serbski na slědny wótpócynek pšewóžitej.

Wjele dežało se hyšći we serbskem cerkwinem žěle ze žišimi a młodostnymi nachwataš. Pšemało žiši wuknjo serbsku rěc teke we wušych lětnikach. To se pokažo w pšigótowanju konfirmadow. Jo šěžko wužaržowaš, až serbska rěčna kultura se mjenjej a mjenjej dalej dawa.

Ale mamy znamjenja nažeje: Wuknik Dolno-serbskego gymnazija Tim Šmit jo dostał mócnu duchnu póstark. W běgu lěta 2020 jo se ten młody organist z Mósta wobžělił w młogich serbskich namšach a sam serbsko-nimsku nabóžninu w casu pšichoda zorganizěrował.

03.09.2020 smy kazali młodym lužam na rozgrono „Nowa namša“ do farařskego gumna w Dešnj. Na zmakanjach žěłoweje kupki Serbska namša móžomy žiwajucy zawupytnuš, kak wjele idejow dajo – žni su wjelike, licba pomocnikow jo mała. Ta ideja „Nowa namša“ jo dežała dojspiš, až wěcej młodych luži se za serbske wósadne žywjenje zajmju. Snadny zachopjeńk z krejzom pó styrich jo cynjony. W lěše 2021 jo kóńc tyženja „WITAJ“ za serbske młode familije w Dešnj pšedwizony. Gaž Bog co, z togo něco wurósćo!

Njejsmy spokojom ze situaciju w šulach. Nadalej njamamy serbske šulske póstajenje. Pšedsedařstwo Spěchowanskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi z. t. jo napisal znowa zjawny list na bramborske kubłańske ministarstwo, až se skóńcnje něco giba.

Medijowe žěło jo se wuspěsnje dalej wjadło, na pšikład serbske nabóžniny w serbskem radiju rbb a w Nowem casniku. A což jo wósebnje zwjaselece, pšinamakali su se nowe, teke młode luže, ako sobu gótuju. Z LND jo towaristwo wudało ochranojske gronka, a 4 zešywki Nowego wósadnika su wujšli. Internetowa prezenca serbskich kšescijanow jo se zmóćniła. Teke casopis Pomhaj Bóh a Serbske nowiny wó aktiwitach w Dolnej Łužicy informěruju a kšescijański žěl Pratyje jo jeje kšuty wobstatk.

Ceła rozpšawa jo na www.serby-ekbo.de

farań Carl Haußig

Dla wjelikeje dani, kótraž dežašo se juž 1346 Mišnjańskemu biskupoju płaśiś, wuznajomy, až Kórjeńska wósada juž wót zachopjeńka wjelika běšo. We casu reformaciona běštej tud dwa fararja, ten přědny jo w kórjeńskej, ten drugi w górnjenojskej cerkwi prjatkował. Akle 1570 buštej wósaže rozdźělonaj, kórjeński farań pak jo hyšći dłužki cas z tšich we jsow górnjenojskeje wósady krydnuł měrjone. Něnto pak słušaju do Kórjenja te gmejny: Kórjeń, Hažow, Kótłow, Kopać, Dubrawka a Kopańce, kopański młyn pak słuša do Wóseńka.

Kórjeńska cerkwja jo derje južo wušej 500 lět stara, gdy pak jo se natwariła, to njewěmy,

tek njewěmy, lěc to něntejšne twarjenje jo how ta přědna cerkwja była. Zda se, až pjerwej jo mjeńša była, tak až ten kóńc wokoło hołtarja jo se pózdžej pšitwarił, ale to teke južo we starem casu. Natwarjona jo z wjelikich twardych kamjenjow. Naše wóscy su se wjelgin pilnowali a k Bóžej cesći wjele nałožyli, a my se póziwujomy, kak su te wjelike a šěžke kamjenje tak wusoko górnjej spórali, te-

ke we tom tormje, kenž se rowna tomu wjerbańskemu, popojskemu a górnjenojskemu.

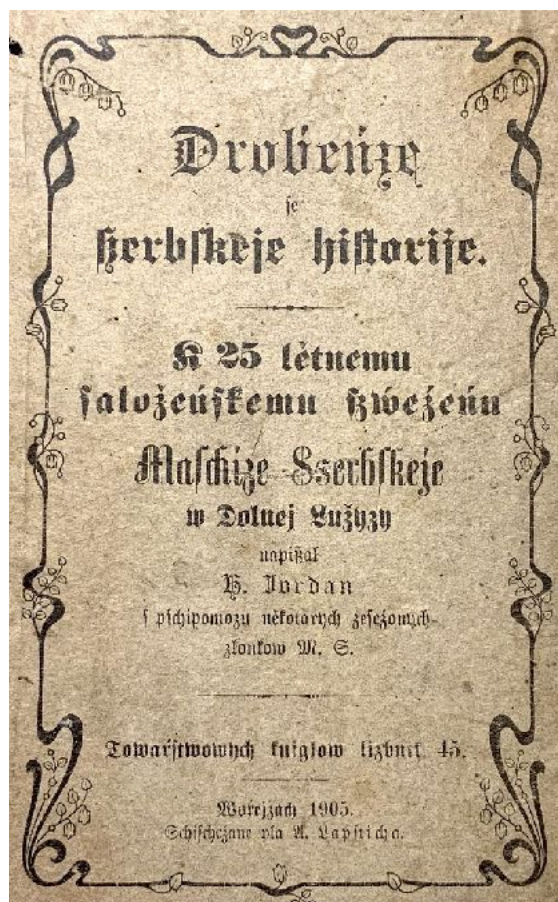
Naša cerkwja jo była wuswěšona Janoju tomu dupjarjeju; za to znani hyšći něto znamje, kenž jo z drjewa řědnje wurězane: „Janowa głowa na škli“. Naš hołtar jo z řědnymi bildami wupyšnjony, nejwětša pokažo Habrahama, ako co woprowaš swójogo synka. To ga dej nas rozpominaš na ten nejwětšy wopor, na to jagnje Bóže, kenž jo zarězane za naše grěchy: Bog ten Kněz njejo lutował swójogo jadnogo lubego Syna, ale we swójej njewugruntowanej zmilnosći jo jogo za nas dał to teje górnkeje smjerši na kšicy, aby my zbóžnosć dostali. Wokoło našeje prjatkańnje stoje ten Kněz Kristus a te styri ewangelisty, z wjelikeju pilnosću z drjewa wurězane. Orgele w našej cerkwi njejsu pjerwej byli, něto akle 27 lět je mamy, aby Bóža chwalba hyšći wěcej a řědněj se spiwała. Na tych korach pak su napisane wšake řědne špruchy z Bóžego swětogo pisma, kenž južo tym wóscam a něto teke nam pšecej zasej přědk žarže tu drogu k žywenju. Z torma pak wołaju te tši zwóny tak řědnje a kšuse do Bóžego domu, aby cełta gmejna pšecej zasej se wochłóžiła z teju wušej wšeje měry wjelikeju gnadu Bóžej; wóni su gótowane 1591 a maju řědne wopisma. Teke jaden złošany keluch jo w našej cerkwi z lěta 1585; wjele dušow jo z njogo se wochłóžiło!

Wót starych pismow, kótarež su z casa pšed tšizascálětneje wójny, jo jano wjelgin małko wostało až do našogo casa. Teke we našej wósaže su luže we tej tšašnej se našerpjeli, wjele jo se spaliło, wjele bu zeskazowane a

wutamane. Stare luže gronje, až pjerwej niži njedaloko jo hyšći jedna wjas była, kótaraž tencas jo kóńc wezeła, ale nicht njamóžo groniš, žo to dežało bys; to derje snaž jo pjerwej była, tencas ako hyšći te ludki su how bydlili. We tśižasćalětnej wójnje su dejali naše luže wjele tužnego nazgóniš, młogi raz do góle wuběgali, ab se wuchowali, gaž pak su zasej pśišli do swójogo, njejsu wěcej wjele namakali, ale swóju ewangelsku wěru su wobchowali. We pśitwařku našeje cerkwje stoj teke do kamjenja wurubany hyšći žinsa ten farař, kótaryž tencas pšez ten ceły šěžki cas dežašo pasć tu Kristusowu ředownju, wón žaržy ze swójima rukoma ten keluch. Drugi farař pak jo teke how w Kórjenju był, ten nješkěšo jan how tu swóju ředownju, ale ten ceły serbski lud wjasć na tu zelenu łuku Bóžego słowa, to běšo Fabricius, kótaryž pšed 200 lětami how jo bydlil. Ten jo se zmiłil nad tymi serbskimi dušami, kenž njamóžachu lazowaš we swětem pismje, dokulaž běšo we nimskej rěcy, až wóni njejsu jo pšawje rozměli; wón jo pšestajil nowy testament do serbskeje rěcy; dokulž pak we serbskem su wšake pismiki, ako njejsu we nimskem, ga jo dał nagótowaš take wósebne pismiki, a jo pótom sam na kněskem grože taki serbski testament šišćal.

Jogo dežał ten ceły dolnołužyski lud we cesći měš na pšecej. Lěcrownož serbski lud hyšći dłujko dežašo cakaš, až ta ceła biblija bu na serbski pšełožona, to nejwósebnejše pšez njogo mějachu, to kšasne ewangelium wót togo wumóžnika Jezom Krista, kenž jo tym zgubjonym grěšnikam to nimjerne strowje

zwarbował. – Až do nětejšnego casa teke we našej wósaže hyšći se prjatkujto Bóžo słowo we nimskej a we serbskej rěcy, ale tych serbskich namšarjow bywa pšecej mjenjej. Te stare zajdu a te młode njerože nejwěcej wó to serbske prjatkowanje, we mašerinej rěcy pak by to słowo lěpjej k wuščobje šło a wěcej płodow pšinjašo. Daš pak to słowo se zapowěda we nimskej abo we serbskej rěcy, gaby jan we wuščobjach wóstała ta wěrna lubosć k Bogu a k wumóžniku Jezom Kristu. We žednom drugem njejo strowje, njejo teke žedno druge mě tym cłowjekam dane, we kótaremž my dejmy zbóžnosć dostaš. Bogu buž žěk a chwalba we wšykných rěcach do wšeje nimjernosći.

Chto ga jo był ten Jan Bogumił Fabricius?

Brigita Zakrzejcowa

Drje jo južo młogemu zejšto, až jo zapuynuť pomnik na dwórje pšed faru w Kórjenju a jo se pšašať, chto ga jo był ten muski, kenž se how cesći? Mě jo se rowno tak zejšto. Pšez zaběranje ze serbskeju rěcu som se akle wuwědobnjała, kaka interesantna a wuznamna wósobina w Kórjenju jo statkowała.

Kralojsko-pšuski wušy góntwařski mejstař a kórjeński kněžk Christian von Pannwitz (1655 do 1703) jo se wjelgin procowať wó serbsku rěc. Tencas su w Kórjenju jano serbski powědali. Ako farařske městno w Kórjenju jo było njewobsajžone, jo se pówołať w lěše 1702 Jan Bogumił Fabricius z pšerědnjenim barona Carla Hildebranda von Cansteina ako kórjeński wósadny farař.

Ceje jo wón był? Jo se naroziť 12. februara 1681, to groni pšed 340 lětami, w Zwěrinje nad Wartu (*Schwerin an der Warthe*, žinsa Skwierzyna w Pólskej). Wón njejo był daniž pólskego póchada, daniž jo wuměť pólski. Sam jo pisať w pšedstowje sedymego nakłada knižkow *Dr. Martin Luthers Seel. Kleiner Katechismus*:

„Wenn denn der ewig treue Gott nach dem Reichthum seiner Güte mir Unwürdigen ... auch die Wissenschaft der Wendisch=Slawonischen Sprache in nicht allzu langer Frist gnädig aufgeschlossen, und mich durch seine Weißheit dermaßen darinnen geleitet, dass ich, der ich sonst keine Wissenschaft weder von der Polnischen noch dieser Sprache ge-

habt, in kurzer Zeit sein Wort lesen und öffentlich vortragen können.“

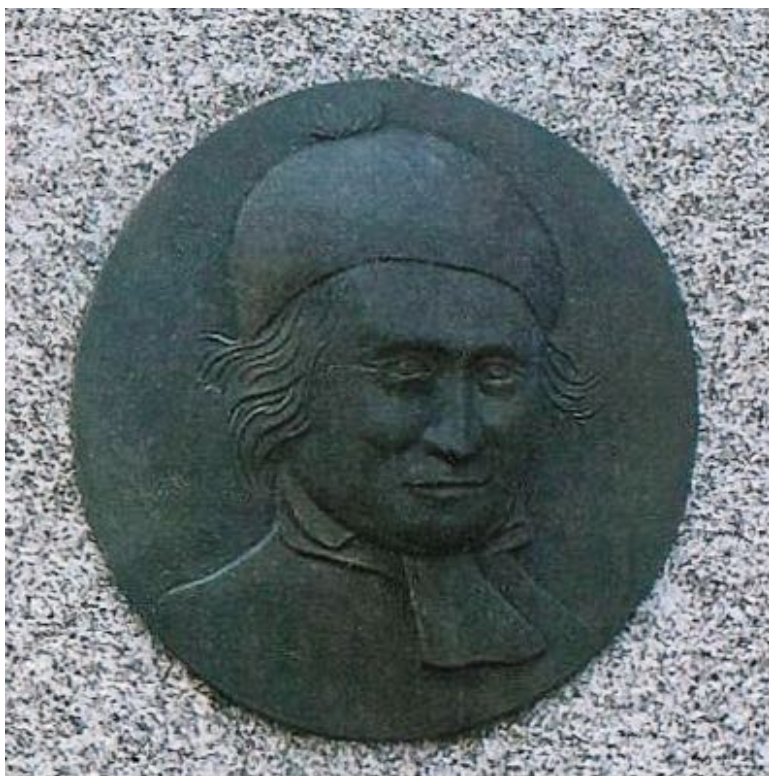
Wót lěta 1697 jo Jan Bogumił Fabricius na ewangelsku teologiju studěrowať na uniwer-

titelowy bok Nowego testamanta z lěta 1709

sitoma w Gießenje a Hali. Jo był wobwliwowany wót pietizma.

W Kórjenju jo w lěše 1706 z pomocu zwudowjoneju Annu Justinu von Pannwitz założył šišćaŕnju, přědnu w chósėbuskem wokrejsu. Na zakłaže staršych pšestajenjow jo šišćał w lěše 1706 Lutherowy Mały katechizm w serbskej rěcy. W lěše 1709 jo slědował šišć Nowego testamenta. Stakim se wiži ako załožaŕ moderneje serbskeje pisneje rěcy.

tofla Fabriciusa na pomniku w Kórjenju

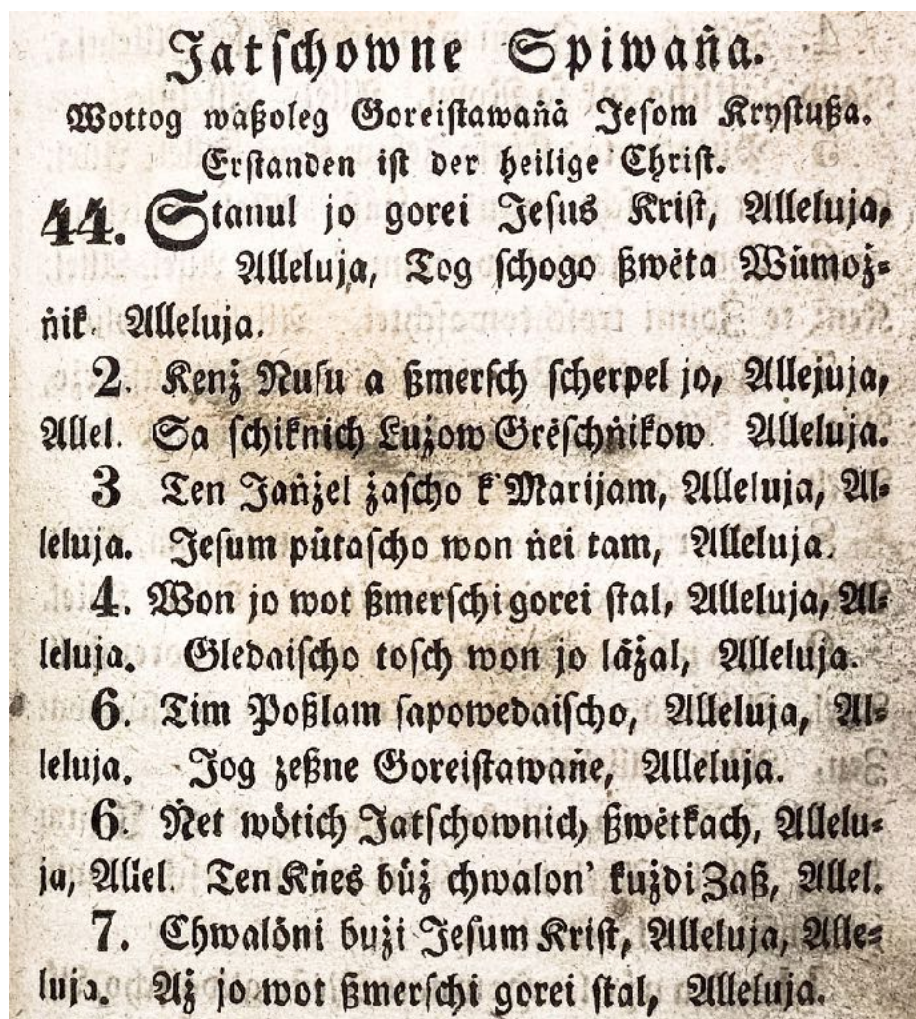
Pódpěrował jo jogo tegdejšy archidiakon chósėbuskeje Serbskeje cerkwje Christian Ermel. Wónej stej se wósebnje pilnowałej wó jednotnosć rěcy a pšawopisa a stej se wobijałej wužywanja pšewjele nimskich póžyconkow.

W lěše 1709 jo se Jan Bogumił Fabricius pówołał za wušego fararja do Picnja a w lěše

1726 za promšta do Chósėbuza. W tom amše jo był zagronity za natwaŕ elementarneho kubłanja na jsach. Šule za 14 serbskich do Města zafarowanych jsow jo założył ako serbske šule. Wucbnicy stej byłej katechizm a Nowy testament w serbskej rěcy. Jo wumrěl w Chósėbusu 30. decembra 1741, to groni, až spominamy lėtosa na jogo 280. pósmjertniny.

Wó jogo familiji jo jano znate, až jo se 9. januara 1703 w barlinskej cerkwi sw. Nikolausa wóženil ze Charlottu Mariju Röder von Diersburg. Šim wěcej jo to za mnjo pógón, dalej slěžiš. Pomnik w Kórjenju za Jana Bogumiła Fabriciusa jo se póstajil w lěše 2006 na iniciatiwu tegdejšego pšedsedarja Spěchowaŕskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi, fararja Helmuta Hupaca, kenž jo tegdy statkował ako wósadny farar w Kórjenju a jo žinsa na wuměŕku, we wótgłosowanju z wósadu a Městom, kenž jo pomnik financěrowało.

bildka: B. Zakrjejcowa

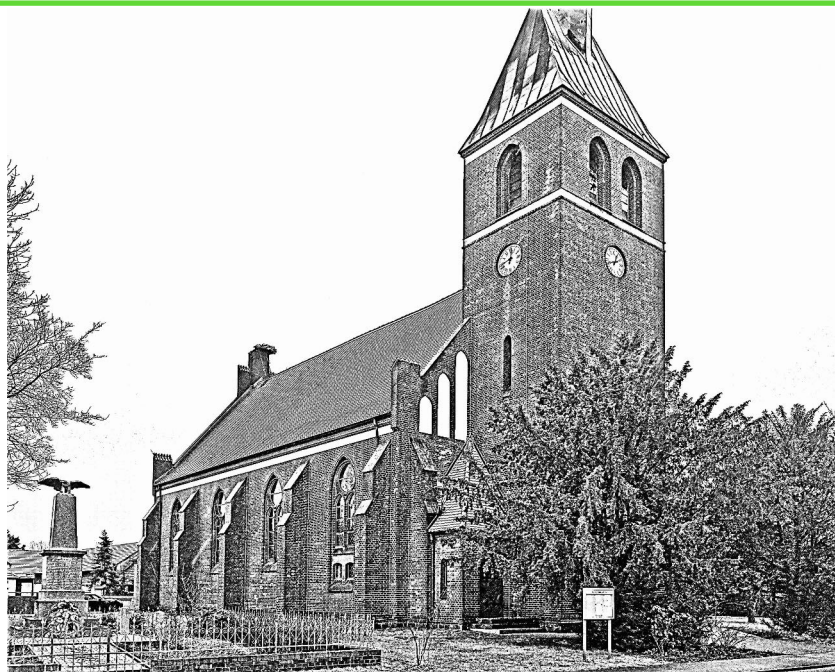

Sserfské Spiwarfské Knigly. Grodsk 1865, b. 57.

Jatšowne spiwanja

1. Stanul jo górzej Jezus Krist, haleluja, haleluja, tog wšogo swěta wumóžnik, haleluja.
2. Kenž nuzu a smjerś šerpjeł jo, haleluja, haleluja. Za wšykných lužow grěšnikow, haleluja.
3. Ten janžel žašo k Marijam, haleluja, haleluja. Jezum pytašo, wón njej tam, haleluja.
4. Wón jo wót smjerśi górzej stał, haleluja, haleluja. Glědajšo, toś wón jo lažał, haleluja.
5. Tym pósołam zapowědajšo, haleluja, haleluja. Jog cesne górzejstawanje, haleluja.
6. Nět wót tych jatšowných swětkach, haleluja, haleluja. Ten Kněz buž chwalon' kuždy cas, haleluja.
7. Chwalony buž Jezum Krist, haleluja, haleluja. Až jo wón ze smjerśi górzej stał, haleluja.

1	14	14	4
11	7	6	9
8	10	10	5
13	2	3	15

bildka: T. Šmit

75. Serbski cerkwiny źeń Wendischer Kirchentag

Móst

19. a 20. junija 2021

Heinersbrück

„Pytajšo Kněza, dokulaž k namakanju jo“
[Jez 55,6]

„Suchet den Herrn, solange er zu finden ist“
[Jes 55,6]

sobota, 19. junij

15:00 nimsko-serbska nabóžnina

15:30 cytanja a krotke pśednoski
„Serbski swět Mósta a wokolin“

njeźela, 20. junij

10:30 swěžeńska namša z Bóžym blidom
a žišeceju namšu

12:00 wobjed

13:00 wósadny swěžeń:
120 lět móścańska cerkwja

Sonnabend, 19. Juni

15:00 zweisprachige Andacht

15:30 Lesungen und Kurzvorträge
„Wendisches aus Heinersbrück und Umgebung“

Sonntag, 20. Juni

10:30 wendischer Festgottesdienst
mit Kindergottesdienst

12:00 Mittagessen

13:00 Gemeindefest:
120 Jahre Kirche Heinersbrück

RBB a MDR wusćelatej

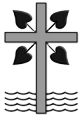
RBB und MDR übertragen

Dalšne zarědowanja Serbskeje wósady na www.serby-ekbo.de

Kontakty

Serbska wósada w Ewangelскеj cerkwi Barlinja–Bramborskeje–šlazyńskeje
Górneje Łužyce: www.serby-ekbo.de <Serbska.Wosada@posteo.de>

žěłowa kupka Serbska namša na facebooku:

 www.facebook.com/groups/serbskawosada

Spěchowańske towaristwo za serbsku rěc w cerkwi z. t.

 c/o kupka Serbska namša, Droga Gertraudty 1, D-03046 Chóšebuz

 W.-Rathenauowa droga 16, D-03044 Chóšebuz-Chmjelow

bankowy zwisk/Bankverbindung: Wendischer Kirchenverein
IBAN DE21 1805 0000 3302 1228 44 (žarjabcnica Sprjewja–Nysa/Sparkasse Spree–Neiße)
BIC WELADED1CBN, wužywański zaměr/Verwendungszweck:
„Beitrag/Spende zur Förderung der wendischen Sprache“

pśedsedař Spěchowańskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi z. t.
dr. Hartmut S. Leipner <hartmut.leipner@posteo.net> +49 174 6997743

serbska promštowka Katharina Köhlerowa, faračka w Dešnje
<ev.pfarramt.dissenspreew@t-online.de> +49 35606 257

serbski dušepastyř Ingolf Kšenka, farař w Janšojcach
<ingolf-forst@freenet.de> +49 35607 748287

serbska dušepastyřka Jadwiga Malinkowa, faračka w Slěpem
<j.mahling@kkvsol.net> +49 35773 998244

Dalšny Nowy wósadnik wujžo ku gódam 2021.

Impresum

Nowy wósadnik: Serbske cerkwine powěšći za Łužyske wósady. Wendisches Kirchenblatt
numer 13, nalětny/apryl 2021. ISSN: 2367-1971.

wudawař: Spěchowańske towaristwo za serbsku rěc w cerkwi z. t.

techniske pśigótowanje: Serbske nakładnistwo w Chóšebuzu

zagronity redaktor: dr. Hartmut S. Leipner, Pśi Góramšicy 29, D-03042 Chóšebuz
<hartmut.leipner@posteo.net>

Nowy wósadnik wuchada dwójcy abo tři raze wob lěto.

bildki: M. Hermaš, K. Huglarjowa, H. S. Leipner, T. Šmit, sorbisches-kulturzentrum.de, B. Zakrjej-
cowa

All rights reserved © **WV** Cottbus/Chóšebuz 2021.